

RAPPORT

EVALUERINGSRAPPORT 2

KVALITATIV EVALUERING AF SPROGGAVEN I FREDENSBORG KOMMUNE

FREDENSBORG
KOMMUNE

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Indhold

Indledning	3
Sammenfatning af udvalgte konklusioner og anbefalinger	4
Analyser og anbefalinger	6
Sproggave-materialet: bogkanon og vejledninger.....	6
Børnenes sproglige udvikling	7
Literacy-fagligt fokus i oplæsningerne	8
Sprog og literacy planlagte pædagogiske aktiviteter og i hverdagens rutiner	9
Pædagogernes kompetenceudvikling	10
Ledelse	11
Organisatoriske forhold	12
Forældresamarbejde	14

Evalueringsrapport 2. Kvalitativ evaluering af

Sproggaven i Fredensborg Kommune

Af Pernille Willumsen og Christian Balslev van Randwijk,
Kvalitetsenheden i Professionshøjskolen UCC

Nationalt Videncenter for Læsning, efterår 2017

Hele eller dele af rapporten må gengives med tilladelse
fra Nationalt Videncenter for Læsning

Indledning

Denne rapport, Evalueringsrapport 2, gør status på analyser og anbefalinger vedrørende udvidet dialogisk læsning fra Evalueringsrapport 1 samt undersøger det nye fokus i 2017 på sprog og literacy i hverdagens rutiner.

Datagrundlaget for evalueringsrapporten er otte institutionsbesøg af 2-3 timers varighed, hvor vi har undersøgt, hvilke strategier og metoder ledere og pædagogiske medarbejdere (i dagtilbud) tager i brug, når de mener, den udvidede dialogiske læsning virker bedst. Sammenlagt har vi:

- Overværet 6 aktioner med udvidet dialogisk læsning
- Gennemført interview med i alt 18 pædagogiske medarbejdere
- Gennemført samtaler med i alt 19 børn i alderen 4-5 år
- Gennemført interview med i alt 8 ledere

Evalueringen er gennemført i november 2017 af Pernille Willumsen og Christian Balslev van Randwijk, konsulenter i Kvalitetsenheden ved Professionshøjskolen UCC, på vegne af Nationalt Videncenter for Læsning (NVL). Evalueringen bygger på de erfaringer, man har gjort sig i dagtilbuddene i 2017.

Svar på evalueringens overordnede spørgsmål er samlet i de fire overordnede konklusioner, der er skitseret nedenfor. Evalueringen peger også på en lang række andre punkter, som udfoldes efterfølgende.

Sammenfatning af udvalgte konklusioner og anbefalinger

Nedenfor fremgår dels opfølgning på de tre hovedanbefalinger fra Evalueringsrapport 1, dels opsamling på det nye tema om sprog og literacy i hverdagens rutiner.

Ledelsesmæssig opbakning

I første evalueringsrapport fremgik det, at den ledelsesmæssige opbakning og prioritering af aktionerne var afgørende for at lykkes med projektet.

Status og anbefaling: På tværs af institutioner viser interview med ledere og medarbejdere, at der har været en tydelig ledelsesmæssig prioritering af arbejdet med Sproggaven. Det fremhæves, at den fleksibilitet, der ligger i projektet, har været befordrende for ledelsesopgaven og har styrket implementeringen. Det anbefales blandt andet, at arbejdet med sprog og literacy fortsat forankres solidt i institutionerne, så en opmærksomhed på sprog og literacyfremmende pædagogisk arbejde ikke tabes af syne, når projektperioden er slut.

Fælles projekt i institutionen - videndeling

I første evalueringsrapport fremgik det, at det var vigtigt at gøre en indsats for, at pædagoger kunne sparre og videndele med hinanden, og ikke skulle stå alene med opgaven.

Status og anbefaling: Pædagogerne oplever at være fagligt rustet til at varetage opgaven med Sproggaven. Pædagogerne videndeler i høj grad om det konkrete arbejde med Sproggaven, primært *ad hoc*, men også på stuemøder og personalemøder. Det anbefales blandt andet at arbejde mere målrettet med videndeling pædagogerne imellem, men også at arbejde mere systematisk med evaluering af arbejdet med sprog og literacy i den enkelte institution.

Ejerskab til den dialogiske læsning som metode

I første evalueringsrapport fremgik det, at pædagogernes ejerskab til udvidet dialogisk læsning som metode var centralt, herunder muligheden for at udfolde metoden ud fra egen faglighed.

Status og anbefaling: Generelt fremgår det af interview med pædagogerne, at arbejdet med Sproggaven, her i projektets andet år, er blevet en naturlig del af deres arbejde og er kommet "ind under huden". De anvender materialet fleksibelt med udgangspunkt i deres faglighed. Det anbefales blandt andet, at der udvikles gode råd til kriterier for institutionernes udvælgelse af nye bøger til arbejdet med udvidet dialogisk læsning.

Sprog og literacy i hverdagens rutiner

Mange pædagoger, især i vuggestuerne, vurderede det meget relevant at arbejde med børnenes sproglige udvikling i hverdagens rutiner. De gennemførte aktionslæringsforløb blev fremhævet som en god katalysator for at arbejde mere bevidst med sprog i hverdagens rutiner. I nogle institutioner var det en udfordring at organisere aktionslæringsforløbene inden for tidsrammen. Flere pædagoger og ledere peger på, at der er et særligt stort potentiale i at arbejde med børnenes sprog i hverdagens rutiner. Det anbefales at fortsætte med faglig understøttelse af pædagogernes arbejde med sprog og literacy i hverdagens rutiner.

Analyser og anbefalinger

Sproggave-materialet: bogkanon og vejledninger

Pædagoger og ledere er langt overvejende meget positive over for materialet. Men flere udtrykte også forskellige begrænsninger ved materialet og ønsker til fremadrettede justeringer. Nedenfor fremhæves henholdsvis positive og negative erfaringer med Sproggave-materialet.

Positive erfaringer:

- Overordnet vurderes Sproggave-materialet særdeles positivt. Det fremgår, at det samlede materiale er meget informativt og anvendeligt. Materialet gør arbejdet med børnenes sprog til – ikke en nem opgave – men en tilgængelig opgave. Pædagogernes arbejde med Sproggave-materialet har i de fleste institutioner udviklet sig fra, at der i det første år er arbejdet mere 'slavisk' med fremgangsmåden i bogfolderne, hvor pædagogerne i det andet år i højere grad anvender materialet fleksibelt med udgangspunkt i deres egen faglighed og tilpasset de børnegrupper, de arbejder med.
- Det understreges, hvor godt og hvor afgørende det er, at materialet lægger op til en fleksibilitet i anvendelsen af det, så pædagogerne kan tilpasse det de vilkår og børnegrupper, de arbejder med, f.eks. at starte med at lege fortællingen, hvis det er en børnegruppe i vuggestuen og siden bygge på med oplæsning eller at gennemføre højtlesning i den samlede børnegruppe på stuen og efterfølgende lave pædagogiske aktiviteter i små grupper.
- Særligt bogfolderne fremhæves som meget brugbare. De forslag og idéer, de indeholder, er grundige og meget fyldestgørende. Det er anvendeligt, at der er idéer til alle tre faser. Særligt fase 3 kan være en udfordring at få ideer til.
- Sprogkufferter virker rigtig godt. De kan udbygges løbende og kan understøtte overdragelse og videndeling mellem medarbejdere. Flere institutioner fremhæver, at der er sat tid af til at udvikle sprogkufferterne.

Negative erfaringer:

- Det fremgår, at flere pædagoger har en oplevelse af, at visse fokusord ikke fungerer, enten fordi de er for svære at forstå for børnene, eller fordi de ikke kan konkretiseres eller leges.

- Det fremgår, at flere pædagoger har en oplevelse af, at enkelte bøger ikke fungerer, særligt *Den grimme ælling* af H.C. Andersen. Det nævnes også, at det er positivt, at der er åbnet op for, at institutionen kan vælge andre udgaver af fortællingen.
- Flere institutioner gjorde opmærksom på, at det havde været ressourcekrævende at samle ting til kufferterne, altså de forskellige genstande, der bruges ud over bøgerne.

Anbefalinger fra institutioner

- Tydeligere begrundelser for valg af bøger og fokusord i bogkanon, herunder med et normkritisk blik.
- Større fleksibilitet i valg af fokusord og valg af bøger, herunder mulighed for selv at vælge bøger og fokusord.
- Gode råd til kriterier for udvælgelse af nye bøger til arbejdet med udvidet dialogisk læsning.
- Større og mere fokuseret udvalg af bøger til vuggestuebørn og mere viden om sprogfærdigheder hos de mindre børn.
- Mere inspiration i bogfolderne til aktiviteter og højtlesning i børnegrupper med mange børn.
- Mere inspiration til anvendelse af genstande/artefakter i de aktiviteter, der fremgår af bogfolderne.
- Mere inspiration til ture ud af institutionen.
- En idébank på tværs af institutioner, hvor idéer til arbejdet med udvidet dialogisk læsning kan deles.
- At ressourcer til køb af bøgerne fremover findes centralt.

Yderligere anbefalinger fra NVL

- Større og mere fokuseret udvalg af forskellige kvalitetsbøger til en mangfoldig børnegruppe, herunder fokus på tosprogede børns literacy-udvikling.

Børnenes sproglige udvikling

Af interview med pædagoger og ledere fremgår der overordnet to konklusioner. Dels den konklusion at det er (for) svært at vurdere, om det specifikt er arbejdet med Sproggaven, der udvikler børnenes sprog, og dels den konklusion at pædagoger og ledere kan se forskellige tegn på en sådan udvikling. Tegnene er dels processuelle, f.eks. viser samtaler med børn og interview med pædagoger, at børnene er utrolig glade for at arbejde med udvidet dialogisk læsning og er stolte over at fortælle om det til deres forældre. Børnene giver udtryk for, at de

glæder sig til de aktiviteter, der er forbundet med udvidet dialogisk læsning. Pædagogerne fremhæver det særlige potentiale, der ligger i at arbejde med børnenes sprog i en lille gruppe. Dels gavner det børnene at få denne opmærksomhed og det nærvær, dels får pædagogerne en særlig mulighed for at bruge deres faglighed. Derudover ses der tegn på forskellige virkninger af arbejdet med Sproggaven, såsom at børnene bruger fokusordene i hverdagen, både i institutionen og i hjemmet, og altså udvider deres ordforråd, at børnene har fået en større interesse for, og kender, bøgerne, og at børnene lægger mærke til ting og ord, de har hørt om i forbindelse med bøgerne, f.eks. på udedage og ture.

Derudover fremhæver pædagogerne, at de justeringer, de har foretaget omkring nogle udvalgte hverdagsrutiner, hurtigt har vist sig effektive og skabt bedre rammer for, at børnene udvikler deres sprog, f.eks. øget samtale mellem børnene ved frokost, under leg og i garderobesituationer.

Anbefalinger fra institutioner

- Arbejde mere systematisk med opfølgning og evaluering af arbejdet med sprog og literacy i den enkelte institution med hensyn til børnenes sproglige udvikling.

Yderligere anbefalinger fra NVL

- Udveksle idéer til lege og aktiviteter, som stimulerer børnenes sprog. For eksempel motiverer gåture mange stille børn til at tale og fortælle, udvidet dialogisk læsning inviterer børn til indlevelse og genfortælling, og i det hele taget er der brug for idéer og videndeling, der kan inspirere det pædagogiske personale til at arbejde med sprog i både de pædagogiske aktiviteter og i hverdagens rutiner.

Literacy-fagligt fokus i oplæsningerne

I den forrige evaluering af Sproggaven blev det anbefalet at sætte endnu større fokus på skriften (ikke alene det auditive og visuelle), så børnene bliver opmærksomme på denne som indholdsformidlende system. Af interview med pædagogerne fremgår det, at fokus på skrift primært foregår med de ældste børnegrupper, f.eks. i form af eksperimenterede skrivning, øve at stave eget navn eller tale om ord, der står i bøgerne. Et eksempel er en institution, der arbejder med, at børnene (5 år) skriver dagbog efter hver udvidet dialogisk læsningsaktivitet. Børnenes eksperimenterende skrivning i deres dagbog følges op af, at pædagogerne spørger, hvad barnet har skrevet og skriver dette ned lige under børnenes skrift. I en anden institution

arbejder man med, at børnene skal skrive fødselsdagsinvitationer, og man inkluderede også dette i en leg i institutionen.

Anbefalinger fra institutioner

- Flere idéer i bogfolderne til, hvordan der kan arbejdes med skrift, både for de mindre og de større børn.

Yderligere anbefalinger fra NVL

- Større opmærksomhed på, at børn kommunikerer med skrift. De tegner, maler og skriver.
- Større opmærksomhed på at anerkende, at når børn deltager i lege, aktiviteter og hverdagens rutiner udvikler de også deres sprog. Deltagelse er vigtigt.

Sprog og literacy planlagte pædagogiske aktiviteter og i hverdagens rutiner

Pædagoger og ledere fremhæver Sproggave-materialet som noget, der fortløbende kan anvendes til at understøtte de planlagte pædagogiske aktiviteter. Med henblik på arbejdet med sprog og literacy i hverdagens rutiner fremhæves de gennemførte aktionslæringsforløb som en god katalysator for at arbejde mere bevidst med sprog. Det fremhæves som et forløb, der bygger oven på deres allerede etablerede praksis med sprog i hverdagen. Mange pædagoger, især i vuggestuerne, vurderede det meget relevant at inkorporere arbejdet med børnenes sproglige udvikling i hverdagens rutiner. Nogle peger på hverdagens rutiner som det væsentligste sted at arbejde med børnenes sprog. Der er mulighed for samtaler, når børnene hentes og bringes, når de skal have tøj på i garderoben eller vaske hænder på badeværelset. Der er mulighed for samtaler, når man skal dække bord, spise sammen og rydde op. Der er mulighed for samtaler, når man går tur, leger på legepladsen, hjælper til i køkkenet, eller hvor man nu er. Børnenes deltagelse i hverdagens rutiner er et væsentligt mødested for samtalen.

Udvidet dialogisk læsning og sprog i hverdagens rutiner fungerer hovedsageligt som to adskilte 'spor'. Pædagogerne oplever, at arbejdet med de to 'spor' kobles, når de inddrager ord og handlinger fra bøgerne i hverdagens rutiner. For eksempel kobler en pædagog fortællingen om muldvarpen med svagt syn til det, at et barn skal have briller og gør det at prøve briller til en fælles aktivitet for alle børn på stuen. Et andet eksempel er, når noget går i stykker på stuen, og det kobles til stolen, der går i stykker i Guldlok-fortællingen, og børnene taler om at blive 'forskrækket'.

Som før nævnt har de gennemførte aktionslæringsforløb vedrørende sprog i hverdagens rutiner med oplæg og efterfølgende sparring været meget givtige for pædagogerne, men nogle har også fundet planlægningen og gennemførelsen af disse udfordrende.

Aktionslæringsforløbene har givet anledning til at skærpe fokus på sprog i hverdagen, og de har i de fleste institutioner bidraget til justeringer i hverdagens rutiner, der virker fremmende for børnenes sprog og literacy, f.eks. ved at afsætte mere tid til at få tøj af og på i garderoben eller at samle børnene i mindre grupper ved frokosten, så der bliver bedre mulighed for samtale. Det eksterne faglige blik i forbindelse med aktionslæringsforløbene vurderes at give et 'skub' og bidrage til at holde fokus på sprog og literacyfremmende pædagogisk arbejde.

Anbefalinger fra institutioner

- Fortsat faglig understøttelse af arbejdet med sprog og literacy i hverdagens rutiner, f.eks. gennem observation og sparring med eksterne faglige konsulenter.

Yderligere anbefalinger fra NVL

- Fortsat fokus på at skærpe et fælles fagligt sprog blandt det pædagogiske personale. Det er vigtigt, at der udvikles fælles forståelser af, hvad det vil sige at arbejde med sproglige og literacyholdige pædagogiske situationer.

Pædagogernes kompetenceudvikling

Pædagogerne oplever at være fagligt rustet og godt klædt på til at varetage opgaven med Sproggaven. Mange fremhæver oplæg, workshops og konsulentbesøg i forbindelse med projektet som virkelig gode og givende tiltag. Mange har arbejdet fokuseret med børnenes sprog gennem flere år, bl.a. med dialogisk læsning, og Sproggaven har været en yderligere kvalificering og strukturering af dette arbejde. Den kollegiale videndeling og erfaringsudveksling er helt central for pædagogerne i det konkrete arbejde med bøgerne og bogfolderne, f.eks. det at dele erfaringer med forskellige oplæsninger, lege osv. Erfaringsudveksling finder primært sted ad hoc i hverdagen eller på stuemøder/gruppemøder, men personalemøder og fælles pædagogiske møder er også fora for videndeling. Arbejdet med sprogkufferterne har flere steder været med til at understøtte videndeling om de konkrete fremgangsmåder i den udvidede dialogiske læsning. For eksempel har man i en institution arbejdet med en lille notesbog i kufferten, hvor pædagogerne kunne skrive deres erfaringer med forskellige aktiviteter i relation til bogen og materialet, og som andre pædagoger så efterfølgende kan lade sig inspirere af.

I flere institutioner har én gruppe af pædagoger sat sig grundigt ind i materialet, afprøvet det og efterfølgende oplært andre kolleger, f.eks. gennem følrdninger for nye kolleger, eller der er blevet afsat tid til en form for oplæring og videndeling på fælles personalemøder. Sproggave-materialet har været brugbart i den forbindelse og har fungeret som en god måde at brede metoden ud til alle medarbejdere.

Generelt fremgår det af interview med pædagogerne, at arbejdet med Sproggaven, her i projektets andet år, er blevet en naturlig del af deres arbejde, og at det er kommet 'ind under huden'. Med henblik på pædagogernes arbejde med sprog og literacy i hverdagens rutiner har de gennemførte aktionslæringsforløb med oplæg og efterfølgende sparring givet anledning til, at pædagogerne får ekstra fokus på at understøtte børnenes sproglige udvikling. Ud over oplæggene og den faglige sparring fremgår det, at pædagogerne, når det gælder sprog i hverdagens rutiner, arbejder ud fra en mere generel pædagogisk faglighed, der blandt andet handler om at fange det, børnene er optaget af og skabe tid og rum for samtaler. Der er fortsat fokus på at arbejde med fokusordene i Sproggave-materialet, men arbejdet med ordforrådsudvikling har også flyttet sig ud i det daglige pædagogiske arbejde, og personalet er opmærksom på at tale med børnene om ords betydning og lege med forskellige varianter af ord og betydninger.

Anbefalinger fra institutioner

- Arbejde mere systematisk med opfølgning og evaluering af arbejdet med sprog og literacy i den enkelte institution, både kollegialt og i ledelsen.
- Arbejde mere målrettet med videndeling pædagogerne imellem.
- Fortsætte med systematisk kompetenceudvikling/oplæring til hele personalet, både pædagoger, medhjælpere og nye medarbejdere.
- Undersøge muligheder for mere systematisk sparring institutioner imellem.

Yderligere anbefalinger fra NVL

- Styrke videndeling mellem det pædagogiske personale, således at der udvikles kollektive forståelser af, hvad det vil sige, at sprog og literacy er indeholdt i det daglige pædagogiske arbejde.
- Styrke fælles forståelser af, hvad der er gode literacyholdige situationer.

Ledelse

Med henblik på den ledelsesopgave, der ligger i at implementere Sproggaven i den enkelte institution, er en væsentlig pointe, at den fleksibilitet, der ligger i projektet, har været befordrende for ledelsesopgaven og styrket implementeringen. Det, at den enkelte institution

har kunne implementere Sproggaven, så det netop passer til institutionen, har gjort organiseringen af arbejdet lettere og styrket ejerskabet hos medarbejderne, særligt i projektets andet leveår. Alle ledere har haft fokus på at tilpasse arbejdet med Sproggaven til institutionens organisering, medarbejdergruppen og børnegrupperne. For eksempel har nogle institutioner koblet arbejdet med bøgerne til institutionens samlede årshjul, hvorved der arbejdes med bøgerne hele året i sammenhæng med institutionens øvrige temaer om eksempelvis sundhed, køn mm. Andre institutioner har valgt at arbejde med Sproggaven i kortere intensive intervaller for at skabe plads til andre pædagogiske aktiviteter i løbet af året. Dertil har det grundige forarbejde med Sproggave-materialet understøttet implementeringen i den enkelte institution. Videndeling i ledergruppen på tværs af institutioner nævnes også af nogle ledere som en faktor, der er med til at styrke ledelsesopgaven i egen institution.

Ledelsesopgaven antager forskellige former afhængig af, om bøgerne er udgangspunktet for alle pædagogiske aktiviteter i institutionen gennem hele året, eller om der arbejdes mere koncentreret med bøgerne i udvalgte perioder hen over året. På tværs af institutioner viser interview med lederne og medarbejdere, at der har været en tydelig ledelsesmæssig prioritering af opgaven med Sproggaven, og at andre tiltag og opgaver er blevet nedjusteret for at få skabt tid og rum for arbejdet med Sproggaven.

Anbefalinger fra institutioner

- Fortsat arbejde med en fleksibilitet i forhold til, hvordan den enkelte ledelse kan implementere Sproggaven lokalt.
- Sikre at arbejdet med sprog og literacy bliver forankret solidt i institutionerne, så det ikke "glider ud i sandet", når projektet engang er slut.

Yderligere anbefalinger fra NVL

- Fortsat ledelsesprioritering af arbejdet med sprog og literacy i såvel pædagogiske aktiviteter (udvidet dialogisk læsning) som hverdagens rutiner.

Organisatoriske forhold

De organisatoriske forhold, forstået som, hvordan der skabes tid, rum og mulighed for at arbejde med udvidet dialogisk læsning (også med en mindre gruppe børn), fremhæves som noget af det mest afgørende for, at arbejdet lykkes, både hvad angår tid og rådighed af lokaler/lokaliteter.

Det fremhæves temmelig entydigt, at når udvidet dialogisk læsning ikke fungerer, er det primært, fordi der er personale, der er fraværende på det planlagte tidspunkt, eller fordi den afsatte tid af forskellige årsager bliver brugt til noget andet. Det handler altså ikke om, at man som pædagog for eksempel ikke oplever at være fagligt klædt på til arbejdet, eller at materialet er svært at bruge. Flere ledere og pædagoger har udtrykt, at det krævede en del ressourcer at starte projektet op, bl.a. på grund af andre projekter i kommunen, men at opgaven er mere overskuelig i projektets andet leveår.

Institutionerne har alle skemalagt arbejdet med udvidet dialogisk læsning i forskelligt omfang. Institutionerne har tilpasset organiseringen af arbejdet, så det passer til deres institution. Én institution har for eksempel afsat 2-3 uger 5 gange om året, hvor alle medarbejdere arbejder med bøgerne i små grupper af 3-5 børn. En anden institution arbejder med én bog i løbet af tre måneder, hvor de blandt andet arbejder med højtlesning i den samlede børnegruppe på stuen og herefter andre typer aktiviteter omkring bogen i mindre grupper. Det har været afgørende, at arbejdet er skemalagt, og at det er tydeligt for pædagogerne, hvordan de skal tilrettelægge deres arbejde. Flere institutioner fremhævede også, at det var vigtigt, at der kunne findes ordentlige, uforstyrrede lokaler til arbejdet med dialogisk læsning.

I alle institutioner i undersøgelsen er det det samlede personale, der arbejder med Sproggaven. Dette styrker samarbejdet og forståelsen af sprog- og literacyunderstøttende pædagogik.

Anbefalinger fra institutioner

- Fortsat afsætte den fornødne tid og skemalægge dialogisk læsning tilpasset til institutionens eget 'årshjul' og organisering.
- Vigtigt at have velegnede lokaler/faciliteter, hvor man kan være uforstyrret (til de planlagte aktiviteter).

Yderligere anbefalinger fra NVL

- Vigtigt at der foregår en synlig og tydelig arbejdsdeling personalet imellem. Samarbejdet om at organisere sig i mindre grupper kræver, at nogle pædagoger i visse perioder må have ansvar for flere børn end vanligt. Det må være en accepteret arbejdsdeling i institutionerne, at nogle pædagoger i visse perioder "går fra" med en mindre gruppe børn.

Forældresamarbejde

Institutionerne arbejder alle på forskellig vis med at inddrage forældrene i arbejdet med Sproggaven. Det kan for eksempel være gennem forældremøder og/eller workshops om Sproggaven, og flere institutioner har "forældre kufferter", som kan lånes med hjem. Nogle institutioner overvejer at lave korte vejledninger til kufferten til forældrene på forskellige sprog, afhængig af forældrenes modersmål. Endelig arbejder flere institutioner med tavler i institutionen, hvor for eksempel fokusord står sammen med en oversigt over, hvilke børn der læser hvilke bøger hvornår, ligesom flere institutioner anvender Family til information om børnenes arbejde med sprog.

Der er nogen forskel på graden af involvering af forældrene. I nogle institutioner giver pædagogerne udtryk for et tæt samarbejde med forældrene, men i flere institutioner har det været vanskeligt at engagere forældrene. I flere institutioner er der ikke et klart indtryk af, i hvor høj grad forældrene arbejder med læsning og eksempelvis fokusord derhjemme.

Anbefalinger fra institutioner

- En mere fokuseret indsats med henblik på at engagere forældrene i arbejdet med Sproggaven

Yderligere anbefalinger fra NVL

- En mere fokuseret indsats med henblik på at engagere forældrene kan med fordel understøttes fra både forvaltningens og institutionernes side.